

OKRĘGOWA KOMISJA EGZAMINACYJNA W JAWORZNIE

43-600 Jaworzno, ul. Mickiewicza 4 www.oke.jaworzno.pl oke@oke.jaworzno.pl

tel. (032) 6163399, 6162814, 7520044, 7520388, 7520293, 7520290, 7519073

SPRAWDZIAN 2013

w województwie śląskim

CZĘŚĆ DRUGA

**Analiza rozwiązań zadań
standardowego zestawu
egzaminacyjnego**

Jaworzno 2013

Jaworzno, 10 lipca 2013 r.

Szanowni Państwo,

przekazuję Państwu przygotowane w Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Jaworznie sprawozdanie ze sprawdzianu przeprowadzonego w kwietniu 2013 roku.

Opracowanie dotyczy rozwiązań zadań zamkniętych i otwartych wchodzących w skład zestawu zastosowanego na sprawdzianie. Przedstawia ono treść zadań, opis umiejętności sprawdzanych za ich pomocą oraz analizę typowych rozwiązań i błędów najczęściej popełnianych przez zdających.

Zachęcam do zapoznania się z niniejszym sprawozdaniem przede wszystkim dyrektorów szkół i nauczycieli, którzy bezpośrednio kształtują proces uczenia, oraz przedstawicieli nadzoru pedagogicznego i organów prowadzących szkoły, którzy mają wpływ na jakość nauczania. W celu oceny efektywności działań podjętych po analizach wyników z lat ubiegłych proponuję sięgnięcie do sprawozdań OKE ze sprawdzianów z poprzednich sesji egzaminacyjnych.

Mam nadzieję, że przedstawiony materiał będzie dla Państwa bogatym i inspirującym źródłem informacji.

Dziękuję wszystkim osobom zaangażowanym w organizację i przeprowadzenie sprawdzianu w roku szkolnym 2012/2013.

Życzę kolejnych udanych sesji egzaminacyjnych.

Dyrektor OKE

Roman Dziedzic

SPIS TREŚCI

ANALIZA ROZWIĄZAŃ ZADAŃ STANDARDOWEGO ZESTAWU EGZAMINACYJNEGO	7
1. ZADANIA ZAMKNIĘTE (1.–20.)	10
2. ZADANIA OTWARTE (21.–26.)	20

ANALIZA ROZWIĄZAŃ ZADAŃ STANDARDOWEGO ZESTAWU EGZAMINACYJNEGO

Analiza dotyczy rozwiązań zadań zamkniętych i otwartych wchodzących w skład zestawu zastosowanego na sprawdzianie. W części dotyczącej zadań zamkniętych przedstawiono treść zadań 1.–20. wraz z opisem umiejętności, których zadania te dotyczyły. W części drugiej zamieszczono informacje dotyczące zadań otwartych (21.–26.), z których 4 sprawdzały umiejętności z zakresu matematyki, a 2 – z języka polskiego.

Opracowanie zawiera analizę rozwiązań zadań matematycznych wraz z opisem typowych sposobów stosowanych przez uczniów oraz najczęściej popełnianych przez nich błędów. Analiza rozwiązań zadań z języka polskiego pokazuje, jakie treści pojawiały się najczęściej w pracach uczniów oraz jakie umiejętności z zakresu formułowania wypowiedzi pisemnych okazały się dla uczniów trudne.

1. ZADANIA ZAMKNIĘTE (1.–20.)

W skład zestawu wchodziło 20 zadań zamkniętych, w tym 6 zadań związanych z tekstem popularnonaukowym i 4 powiązane z tekstem poetyckim. Pierwszy z tekstów to fragment książki Marii Nagajowej pt. *Sztuka dobrego pisanja i mówienia*, a drugi – wiersz Józefa Ratajczaka pt. *Słowa ze słownika*. Motywem przewodnim zestawu był zatem język jako wartość oraz narzędzie porozumiewania się.

Tekst do zadań od 1. do 6.

Słowa kierowane przez jednego człowieka do drugiego mają ogromną moc. Mogą wzbudzić wzajemną życzliwość, sympatię, zaufanie i szacunek. Mogą też, niestety, obrażać, skłócać i siać nienawiść. Dlatego bardzo ważna jest kultura słowa, czyli takie oddziaływanie językowe, w którym nadawca wypowiedzi liczy się z odbiorcą i go szanuje.

Jak cię słyszą, tak cię piszą! To znaczy, że odbiorcy twojej wypowiedzi oceniają cię nie tylko za jej treść, lecz także za sposób jej wygłoszenia. Nawet mądra i poprawna gramatycznie wypowiedź może okazać się niezrozumiała dla słuchacza, jeżeli zostanie wymamrotana jednostajnym i zbyt cichym głosem.

Prawie każdy z nas ma więcej okazji do mówienia niż do pisanja. Argumentowanie, opowiadanie, opis, sprawozdanie są przecież składnikami codziennych rozmów. Na co dzień także używamy takich ustnych gatunków mowy, jak polecenie, pouczenie, rozkaz, prośba, przeprosiny.

Wielka aktorka, Helena Modrzejewska, gdy była w Stanach Zjednoczonych, została zaproszona na przyjęcie wydane na jej cześć. Wśród gości nikt nie znał języka polskiego, ale wszyscy byli ciekawi jego brzmienia, prosili więc artystkę o recytację w jej ojczystym języku. Zgodziła się. Zapanowała zupełna cisza. Po chwili rozległ się jej piękny, głęboki głos. Był to głos pełen różnych uczuć: radości, smutku, rozpacz. Mimo że nie rozumieli słów, wszyscy byli wzruszeni, a panie ukradkiem ocierały łzy. Po recytacji, po gorących oklaskach pytano Modrzejewską o tytuł recytowanego utworu. Odpowiedziała z przekornym uśmiechem: „Recytowałam polski alfabet”.

Ta anegdota zawiera wiele prawdy. Rzeczywiście, dzięki tonowi i barwie głosu można w pewnym stopniu porozumieć się nawet z cudzoziemcem w sytuacji, gdy rozmówcy nie znają nawzajem swoich języków. Obaj bowiem na przykład rozumieją pytanie i zgodę na coś, odczuwają w głosie życzliwość lub obojętność. Jeśli ton i barwa głosu mają tak duże znaczenie w rozumieniu obcego języka, to jakże mocnym środkiem wyrazu są w języku ojczystym!

Na podstawie: Maria Nagajowa, *Sztuka dobrego pisanja i mówienia*, Warszawa 2003

Zadanie 1.

Które zdanie wyraża główną myśl całego tekstu?

- A. Wypowiedź powinna być mądra i poprawna gramatycznie.
- B. Piękne brzmienie języka polskiego wzrusza cudzoziemców.
- C. Anegdoty o sławnych ludziach zawierają często wiele prawdy.
- D. Siła oddziaływania słów zależy od sposobu ich wypowiedzania.

Obszar standardów	Standard wymagań	Czynność	Poprawna odpowiedź	Liczba punktów	Wskaźnik łatwości
1. Czytanie	Uczeń odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1)	Uczeń odczytuje główną myśl tekstu	D	0–1	0,68

Zadanie 2.

W którym zdaniu autorka zwraca się wprost do czytelnika?

- A. *Ta anegdota zawiera wiele prawdy.*
- B. *Rozległ się jej piękny, głęboki głos.*
- C. *Odbiorcy twojej wypowiedzi oceniają cię nie tylko za jej treść.*
- D. *Nadawca wypowiedzi liczy się z odbiorcą i go szanuje.*

Obszar standardów	Standard wymagań	Czynność	Poprawna odpowiedź	Liczba punktów	Wskaźnik łatwości
1. Czytanie	Uczeń odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1).	Uczeń rozpoznaje bezpośrednie zwroty do adresata tekstu.	C	0–1	0,67

Zadanie 3.

W tekście wyjaśniono, że kultura słowa to

- A. właściwe zachowanie w oficjalnych sytuacjach.
- B. mówienie z poszanowaniem słuchacza.
- C. znajomość reguł gramatycznych.
- D. sztuka gry aktorskiej.

Obszar standardów	Standard wymagań	Czynność	Poprawna odpowiedź	Liczba punktów	Wskaźnik łatwości
1. Czytanie	Uczeń odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1).	Uczeń odczytuje informacje w tekście.	B	0–1	0,78

Zadanie 4.

Polecenie, pouczenie, rozkaz wymieniono w tekście jako przykłady wypowiedzi
A. nieprawnych. B. poprawnych. C. pisemnych. D. ustnych.

Obszar standardów	Standard wymagań	Czynność	Poprawna odpowiedź	Liczba punktów	Wskaźnik łatwości
1. Czytanie	Uczeń odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1).	Uczeń odczytuje informacje w tekście.	D	0–1	0,80

Zadanie 5.

Anegdota o występie Heleny Modrzejewskiej została przytoczona, aby dowiedzieć, że
A. znajomość języków ułatwia porozumiewanie się.
B. wszyscy aktorzy powinni znać obce języki.
C. brzmienie głosu silnie oddziałuje na słuchacza.
D. polski alfabet zawsze pięknie brzmi.

Obszar standardów	Standard wymagań	Czynność	Poprawna odpowiedź	Liczba punktów	Wskaźnik łatwości
1. Czytanie	Uczeń odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1).	Uczeń rozumie funkcję przytoczonej w tekście anegdoty.	C	0–1	0,80

Zadanie 6.

Cechy tego tekstu wskazują na to, że jest on fragmentem
A. powieści historycznej.
B. książki popularnonaukowej.
C. przewodnika geograficznego.
D. słownika poprawnościowego.

Obszar standardów	Standard wymagań	Czynność	Poprawna odpowiedź	Liczba punktów	Wskaźnik łatwości
1. Czytanie	Uczeń odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1).	Uczeń wnioskuje na podstawie informacji w tekście.	B	0–1	0,46

Tekst do zadań od 7. do 10.

Józef Ratajczak

Słowa ze słownika (fragmenty)

Uciekły słowa
ze słownika.
Wszędzie je teraz
spotykam.

Słowo „krzesło” stoi przy stole. Ma cztery nogi.
Słowo „pociąg” wjechało na stację. Gotowe do drogi.
Słowo „kwiat” znowu kwitnie i więdnie na nowo.
Do słowa „niebo” leci „ptak” – inne, skrzydlate słowo.

Wracają zmęczone słowa
do słownika.
Układam je ciasno na stronie
i książkę do snu zamykam.

Leżą więc cicho
w bardzo grubym tomie
słowa dawne, dziwne, znane bardzo dobrze
i nieznanome.

Mają skrzydła, nogi, płatki, korony
albo koła
i ruszają ze swoich miejsc na wszystkie strony,
gdy tylko je ktoś zawoła.

Józef Ratajczak, *Pierwsze wiersze*, Poznań 1983.

Zadanie 7.

W których zwrotkach ujawnia się podmiot mówiący w wierszu?

- A. Pierwszej i drugiej.
- B. Pierwszej i trzeciej.
- C. Drugiej i ostatniej.
- D. Trzeciej i ostatniej.

Obszar standardów	Standard wymagań	Czynność	Poprawna odpowiedź	Liczba punktów	Wskaźnik łatwości
1. Czytanie	Uczeń rozumie pojęcie podmiotu mówiącego (1.2).	Uczeń rozpoznaje osobę mówiącą w wierszu.	B	0–1	0,67

Zadanie 8.

To, co dzieje się ze słowami, które *uciekły ze słownika*, zależy od ich

- A. pierwszej litery.
- B. pisowni.
- C. brzmienia.
- D. znaczenia.

Obszar standardów	Standard wymagań	Czynność	Poprawna odpowiedź	Liczba punktów	Wskaźnik łatwości
1. Czytanie	Uczeń odczytuje tekst literacki (1.1).	Uczeń odczytuje w wierszu znaczenia przenośne.	B	0–1	0,73

Zadanie 9.

Któremu wyrażeniu epitet nadał znaczenie przenośne?

- A. *skrzydlate słowo*
- B. *na wszystkie strony*
- C. *dawne słowa*
- D. *ze swoich miejsc*

Obszar standardów	Standard wymagań	Czynność	Poprawna odpowiedź	Liczba punktów	Wskaźnik łatwości
1. Czytanie	Uczeń określa funkcje elementów charakterystycznych dla danego tekstu (1.2).	Uczeń rozpoznaje wyrażenie z epitetem pełniącym w wierszu określoną funkcję.	A	0–1	0,84

Zadanie 10.

10. Wskaż określenia o przeciwnym znaczeniu.

- A. dawne i dziwne
- B. dziwne i nieznanome
- C. znane i dawne
- D. nieznanome i znane

Obszar standardów	Standard wymagań	Czynność	Poprawna odpowiedź	Liczba punktów	Wskaźnik łatwości
1. Czytanie	Uczeń odczytuje tekst literacki (1.1).	Uczeń odczytuje znaczenie słów użytych w wierszu.	D	0–1	0,85

Zadanie 11.

Szyfr zabezpieczający zamek jest liczbą czterocyfrową podzielną przez 9. Trzy cyfry szyfru są już ustawione. Brakującą cyfrą jest

Rysunek do zadania 11.

4	2		7
---	---	--	---

?

A. 5

B. 2

C. 0

D. 9

Obszar standardów	Standard wymagań	Czynność	Poprawna odpowiedź	Liczba punktów	Wskaźnik łatwości
3. Rozumowanie	Uczeń rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności liczb (3.6).	Uczeń wskazuje liczbę podzielną przez 9.	A	0–1	0,49

Zadanie 12.

Troje rodzeństwa podzieliło się obowiązkami przy obiedzie. Pierwszego dnia Adam nakrywa do stołu, a Basia zmywa naczynia, drugiego dnia Basia nakrywa, Jurek zmywa, trzeciego – Jurek nakrywa, Adam zmywa. W czwartym dniu jest znów tak, jak w pierwszym itd. Jurek nakrywał do stołu we wtorek. Najbliższe zmywanie przypadnie mu

A. w sobotę.

B. w piątek.

C. w czwartek.

D. w środę.

Obszar standardów	Standard wymagań	Czynność	Poprawna odpowiedź	Liczba punktów	Wskaźnik łatwości
3. Rozumowanie	Uczeń wnioskuje o przebiegu zjawiska na podstawie jego opisu (3.7).	Uczeń ustala kolejny termin powtarzanej regularnie czynności.	C	0–1	0,42

Zadanie 13.

Ania ma zapłacić za zakupy 12,70 zł. Dała kasjerce 20 zł. Ile najmniej monet kasjerka może wydać Ani?

A. 4

B. 3

C. 6

D. 5

Obszar standardów	Standard wymagań	Czynność	Poprawna odpowiedź	Liczba punktów	Wskaźnik łatwości
3. Rozumowanie	Uczeń rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności liczb (3.6).	Uczeń ustala najmniejszą liczbę składników sumy tworzonej z liczb odpowiadających nominałom monet.	A	0–1	0,47

Zadanie 14.

Do pudełka zapakowano 16 jednakowych książek. Jedna książka waży 55 dag, a pudełko 40 dag. Ile waży pudełko z książkami?

A. 0,95 kg

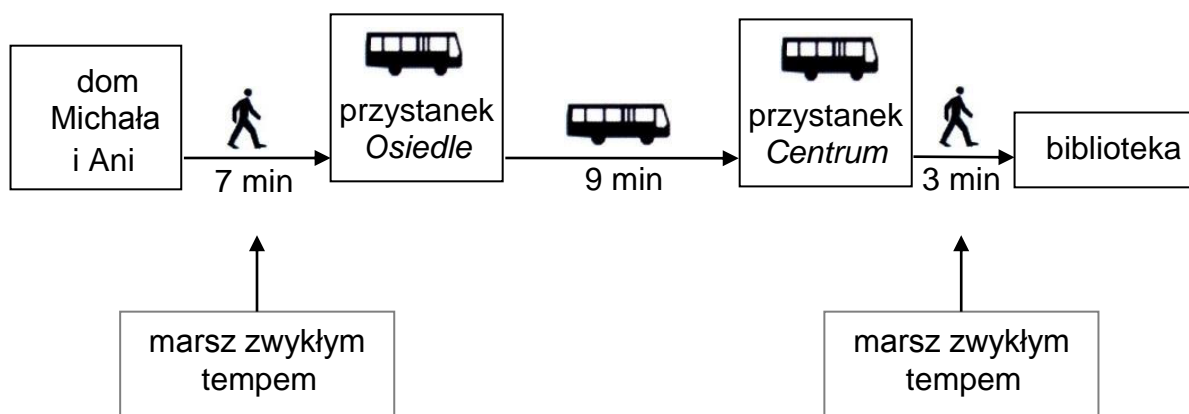
B. 9,2 kg

C. 9,5 kg

D. 92 kg

Obszar standardów	Standard wymagań	Czynność	Poprawna odpowiedź	Liczba punktów	Wskaźnik łatwości
5. Wykorzystywanie wiedzy w praktyce	Uczeń wykonuje obliczenia dotyczące wagi (5.3).	Uczeń oblicza masę paczki zawierającej jednakowe elementy.	B	0–1	0,63

Informacje do zadań od 15. do 17.

Odjazdy autobusu z przystanku <i>Osiedle</i> w kierunku przystanku <i>Centrum</i>									
poniedziałek – piątek						sobota – niedziela			
16:05	16:15	16:25	16:35	16:45	16:55	16:10	16:30	16:50	

Zadanie 15.

W sobotę Michał wyszedł z domu o 16:05. O której godzinie może najwcześniej odjechać autobusem z przystanku *Osiedle*, jeśli szedł zwykłym tempem?

A. O 16:10

B. O 16:15

C. O 16:25

D. O 16:30

Obszar standardów	Standard wymagań	Czynność	Poprawna odpowiedź	Liczba punktów	Wskaźnik łatwości
4. Korzystanie z informacji	Uczeń posługuje się źródłem informacji (4.1).	Uczeń wykorzystuje informacje z dwóch różnych źródeł (schematyczny rysunek i rozkład jazdy).	D	0–1	0,52

Zadanie 16.

Ania odjechała z przystanku *Osiedle* o 16:25. O której godzinie dojechała do przystanku *Centrum*, jeśli czas przejazdu autobusu był dłuższy od planowego o 4 minuty?

A. O 16:29

B. O 16:34

C. O 16:38

D. O 16:48

Obszar standardów	Standard wymagań	Czynność	Poprawna odpowiedź	Liczba punktów	Wskaźnik łatwości
4. Korzystanie z informacji	Uczeń posługuje się źródłem informacji (4.1).	Uczeń wykorzystuje informacje z dwóch różnych źródeł (schematyczny rysunek i rozkład jazdy).	C	0–1	0,86

Zadanie 17.

W czwartek Ania i Michał wybrali się autobusem do biblioteki. Wyszli z domu o 16:40 i zwykłym tempem udali się na przystanek *Osiedle*. O której godzinie dotarli do biblioteki, jeżeli autobus jechał zgodnie z rozkładem?

A. O 17:07

B. O 17:02

C. O 16:59

D. O 16:57

Obszar standardów	Standard wymagań	Czynność	Poprawna odpowiedź	Liczba punktów	Wskaźnik łatwości
4. Korzystanie z informacji	Uczeń posługuje się źródłem informacji (4.1).	Uczeń wykorzystuje informacje z dwóch różnych źródeł (schematyczny rysunek i rozkład jazdy).	A	0–1	0,44

Informacje do zadania 18.

Z regulaminu biblioteki

Okres wypożyczenia:

- czasopism – **7 dni**;
- filmów edukacyjnych – **14 dni**;
- płyt CD – **21 dni**;
- książek – **30 dni**.

Uwaga! W szczególnej sytuacji na prośbę czytelnika czas wypożyczenia książki może być wydłużony o **dwa tygodnie**.

Zadanie 18.

Michał 11 marca wypożyczył z biblioteki powieść. Okazało się, że książka będzie mu potrzebna dłużej niż miesiąc. Otrzymał zgodę na wydłużenie okresu wypożyczenia. Którego dnia najpóźniej powinien zwrócić książkę do biblioteki?

A. 25 marca.

B. 10 kwietnia.

C. 24 kwietnia.

D. 10 maja.

Obszar standardów	Standard wymagań	Czynność	Poprawna odpowiedź	Liczba punktów	Wskaźnik łatwości
4. Korzystanie z informacji	Uczeń posługuje się źródłem informacji (4.1).	Uczeń wykorzystuje informacje z regulaminu do wyznaczenia terminu spełniającego określone warunki.	C	0–1	0,71

Tabela do zadań od 19. do 21.

Pomieszczenie	Wymiary prostokątnej podłogi
przedpokój	1,5 m × 4 m
sypialnia	4 m × 3,5 m
pokój dziecięcy	4,5 m × 3,5 m
jadalnia	4 m × 4,5 m
kuchnia	3 m × 3 m
łazienka	2 m × 3 m

Zadanie 19.

Obwód podłogi w jadalni jest równy

A. 8,5 m

B. 17 m

C. 18 m

D. 34 m

Obszar standardów	Standard wymagań	Czynność	Poprawna odpowiedź	Liczba punktów	Wskaźnik łatwości
5. Wykorzystywanie wiedzy w praktyce	Uczeń wykonuje obliczenia dotyczące długości (5.3).	Uczeń oblicza obwód prostokąta.	B	0–1	0,53

Zadanie 20.

Pole powierzchni podłogi w jadalni jest większe od pola powierzchni podłogi w kuchni. Aby otrzymać zdanie prawdziwe, należy w miejsce kropek wpisać

A. 2 razy

B. 5 razy

C. o 5 m^2 D. o 2 m^2

Obszar standardów	Standard wymagań	Czynność	Poprawna odpowiedź	Liczba punktów	Wskaźnik łatwości
3. Rozumowanie	Uczeń rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności liczb i figur (3.6).	Uczeń porównuje pola prostokątów, rozróżniając porównywanie różnicowe i ilorazowe.	A	0–1	0,70

2. ZADANIA OTWARTE (21.–26.)

Zestaw obejmował 6 zadań otwartych, w tym 4 zadania matematyczne i 2 zadania z języka polskiego wymagające sformułowania wypowiedzi pisemnej.

Zadanie 21.

Które pomieszczenia mają równe pola powierzchni podłóg?

Obszar standardów	Standard wymagań	Czynność	Liczba punktów	Wskaźnik łatwości
3. Rozumowanie	Uczeń rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności figur (3.6).	Uczeń wskazuje prostokąty o takim samym polu.	0–1	0,55

Zadanie było powiązane z tym samym źródłem informacji, którego dotyczyły również dwa zadania zamknięte – 19. i 20. Aby rozwiązać to zadanie, należało zatem wykorzystać informacje zamieszczone w tabeli:

Pomieszczenie	Wymiary prostokątnej podłogi
przedpokój	1,5 m × 4 m
sypialnia	4 m × 3,5 m
pokój dziecięcy	4,5 m × 3,5 m
jadalnia	4 m × 4,5 m
kuchnia	3 m × 3 m
łazienka	2 m × 3 m

Poprawna odpowiedź: *łazienka i przedpokój*

Klucz punktowania

1 punkt za poprawną odpowiedź: *łazienka i przedpokój*

Komentarz

W tabeli będącej informacją do tego zadania przedstawiono wymiary podłóg sześciu pomieszczeń. Każde z nich ma inne wymiary, ale podłogi dwóch – łazienki i przedpokoju – mają równe pola powierzchni. Podłoga łazienki ma wymiary 2 m × 3 m, podłoga przedpokoju – 1,5 m × 4 m, a pole powierzchni w obydwu przypadkach jest równe 6 m².

Zadanie sprawdzało przede wszystkim umiejętność rozpoznawania charakterystycznych własności figur. Zostało ono rozwiązane przez 55% szóstoklasistów. Wiele spośród niepoprawnych odpowiedzi sprowadzało się do stwierdzenia, że wśród wymienionych w tabeli pomieszczeń nie ma dwóch takich, które mają równe pola powierzchni podłóg. Takie odpowiedzi wynikają zapewne z błędnego założenia, że prostokąty o różnych wymiarach (zwłaszcza, że każdy z nich ma inny obwód) nie mogą mieć równego pola powierzchni.

Zadanie 22.

Uczniowie zebrali 1534 kg makulatury i sprzedali ją w punkcie skupu po cenie 20 groszy za kilogram. Za uzyskane pieniądze postanowili kupić sadzonki krzewów po 12 zł za sztukę. Ile najwięcej sadzonek krzewów mogli kupić?

Obszar standardów	Standard wymagań	Czynność	Liczba punktów	Wskaźnik łatwości
3. Rozumowanie	Uczeń ustala sposób rozwiązania zadania oraz prezentacji tego rozwiązania (3.8).	Uczeń wyznacza wielokrotność i ustala największą liczbę spełniającą warunki zadania.	0–3	0,46

Przykłady poprawnych rozwiązań

Przykład 1. $1534 \cdot 0,2 = 306,8 \text{ (zł)}$ $306,8 : 12 = 25,56\dots$ Odp.: Mogli kupić 25 sadzonek.	Przykład 2. $1534 : 5 = 306,80 \text{ (zł)}$ $25 \cdot 12 = 300 \text{ (zł)}$ Odp.: Mogli kupić 25 sadzonek.
Przykład 3. $1534 \cdot 20 = 30\,680 \text{ (gr)}$ $30\,680 : 12 = 2556$ Odp.: Mogli kupić 25 sadzonek.	Przykład 4. $12 \text{ zł} : 20 \text{ gr} = 60$ – liczba kilogramów makulatury potrzebnych na zakup 1 sadzonki $1534 : 60 = 25,56\dots$ Odp.: Mogli kupić 25 sadzonek.

Klucz punktowania

3 punkty

Uczeń poprawnie ustala liczbę sadzonek (25).

2 punkty

Uczeń przedstawia poprawny sposób obliczenia kwoty uzyskanej za makulaturę oraz przedstawia poprawny sposób obliczenia liczby sadzonek, ale w rozwiązaniu popełnia błąd rachunkowy (błędy rachunkowe).

1 punkt

Uczeń przedstawia poprawny sposób obliczenia kwoty uzyskanej za makulaturę.

Komentarz

Aby odpowiedzieć, na pytanie, ile najwięcej sadzonek można było kupić za pieniądze uzyskane ze sprzedaży makulatury, należy obliczyć, jaką kwotą dysponowali uczniowie, czyli pomnożyć 1534 (masa makulatury w kg) przez 0,2 zł (cena skupu jednego kilograma makulatury). Następnie trzeba podzielić uzyskany z tego mnożenia wynik (306,8) przez cenę jednej sadzonki (12 zł). Wynik dzielenia (25,56...) pozwala ustalić liczbę sadzonek – 25 sztuk.

Większość zaprezentowanych przez uczniów rozwiązań opierała się na tym właśnie schemacie rozumowania. Można było też zastosować nieco inny sposób, czyli zacząć od ustalenia tego, ile kilogramów makulatury trzeba sprzedać, żeby za uzyskaną kwotę kupić jedną sadzonkę. Otrzymuje się wówczas wynik 60 kg. Potem trzeba tylko podzielić 1534 kg (masa makulatury, którą dysponowali uczniowie) przez 60 kg i uzyskuje się wynik, który pozwala udzielić odpowiedzi na pytanie postawione w zadaniu.

W pracach uczniów – obok typowych błędów rachunkowych – występowały także charakterystyczne błędy dotyczące sposobu rozwiązywania tego zadania. Niektórzy uczniowie nie uwzględniali tego, że cenę 1 kg makulatury wyrażono w groszach (20 groszy), a cenę 1 sadzonki – w złotych (12 zł), np.:

$$1534 \cdot 20 = 30\,680$$

$$30\,680 : 12 = 2556$$

Odpowiedź: Uczniowie mogli kupić 2556 sadzonek.

Inny charakterystyczny błąd wynikał z niewłaściwej interpretacji wyniku otrzymanego z prawidłowo wykonanych obliczeń. Niektórzy uczniowie zaokrąglali bowiem ułamek 25,56... w górę i podawali w odpowiedzi liczbę 26 zamiast właściwej: 25.

Maksymalną liczbę punktów za rozwiązanie tego zadania (3 punkty) otrzymało w województwie śląskim 27,42% szóstoklasistów, 2 punkty – 20,64%, a 1 punkt – 14,49%.

Zadanie 23.

Do biblioteki szkolnej zakupiono książki przyrodnicze i historyczne. Przyrodniczych było 48, z czego $\frac{1}{3}$ to książki o roślinach, a pozostałe to książki o zwierzętach. Książek historycznych było o 5 więcej niż książek o zwierzętach. Ile książek historycznych zakupiono do biblioteki?

Obszar standardów	Standard wymagań	Czynność	Liczba punktów	Wskaźnik łatwości
5. Wykorzystywanie wiedzy w praktyce	Uczeń wykorzystuje w sytuacjach praktycznych własności liczb i stosuje je do rozwiązania problemu (5.5).	Uczeń oblicza ułamek danej liczby i wykorzystuje zależności między liczbami naturalnymi do wyznaczenia rozwiązania zadania.	0–2	0,47

Przykłady poprawnych rozwiązań

<p>Przykład 1.</p> $\frac{1}{3} \cdot 48 = 16$ $48 - 16 = 32$ $32 + 5 = 37$ <p>Odp.: Zakupiono 37 książek historycznych.</p>	<p>Przykład 2.</p> $\frac{2}{3} \cdot 48 = 32$ $32 + 5 = 37$ <p>Odp.: Zakupiono 37 książek historycznych.</p>
---	--

Klucz punktowania**2 punkty**

Uczeń poprawnie oblicza liczbę książek historycznych (37).

1 punkt

Uczeń przedstawia sposób obliczenia liczby książek historycznych, ale popełnia błąd rachunkowy (błędy rachunkowe).

Komentarz

Zadanie sprawdzało umiejętności z zakresu wykorzystywania wiedzy w praktyce. Aby ustalić liczbę książek historycznych zakupionych do biblioteki, należało najpierw wyznaczyć liczbę książek o zwierzętach. Uczniowie najczęściej zaczynali od ustalenia liczby książek o roślinach, które stanowiły trzecią część książek przyrodniczych ($1/3 \cdot 48 = 16$), i odejmowali tę liczbę od 48 (liczba wszystkich książek przyrodniczych). Nieliczni od razu wyznaczyli liczbę książek o zwierzętach, słusznie zakładając, że skoro książki o roślinach stanowią $1/3$ książek przyrodniczych, to książki o zwierzętach obejmują pozostałe $2/3$ tego zbioru ($2/3 \cdot 48 = 32$). Aby dokończyć rozwiązanie zadania, do liczby książek o zwierzętach należało dodać 5.

Oprócz typowych błędów rachunkowych, uczniowie popełniali także błędy na etapie ustalania sposobu rozwiązania tego zdania. Na przykład utożsamiali liczbę książek o zwierzętach z liczbą książek o roślinach. Ilustracją tego rodzaju błędu jest przykład rozwiązania:

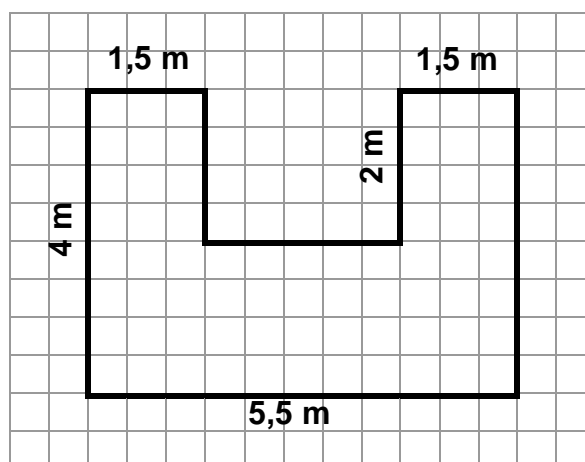
$$48 : 3 = 16$$

$$16 + 5 = 21$$

Maksymalną liczbę punktów za rozwiązanie tego zadania (2 punkty) otrzymało w województwie śląskim 44,94% szóstoklasistów, a 1 punkt – 4,87%.

Zadanie 24.

Na rysunku przedstawiono kształt i wymiary trawnika. Na każdy metr kwadratowy powierzchni na tym terenie spadło w ciągu roku 280 litrów deszczu. Ile litrów deszczu spadło na powierzchnię tego trawnika w ciągu roku?

Obszar standardów	Standard wymagań	Czynność	Liczba punktów	Wskaźnik łatwości
5. Wykorzystywanie wiedzy w praktyce	Uczeń wykonuje obliczenia dotyczące powierzchni i objętości (5.3).	Uczeń oblicza powierzchnię obszaru i ilość opadów na tym obszarze.	0–4	0,35

Przykłady poprawnych rozwiązań

Przykład 1. $4 \cdot 5,5 - 2 \cdot 2,5 = 17 \text{ (m}^2\text{)}$ $17 \cdot 280 = 4760 \text{ (litrów)}$ Odp.: W ciągu roku na powierzchnię trawnika spadło 4760 litrów deszczu.	Przykład 2. $2 \cdot 4 \cdot 1,5 + 2 \cdot 2,5 = 12 + 5 = 17 \text{ (m}^2\text{)}$ $17 \cdot 280 = 4760 \text{ (litrów)}$ Odp.: W ciągu roku na powierzchnię trawnika spadło 4760 litrów deszczu.
Przykład 3. $2 \cdot 2 \cdot 1,5 + 2 \cdot 5,5 = 6 + 11 = 17 \text{ (m}^2\text{)}$ $17 \cdot 280 = 4760 \text{ (litrów)}$ Odp.: W ciągu roku na powierzchnię trawnika spadło 4760 litrów deszczu.	Przykład 4. $4 \cdot 1,5 \cdot 280 = 1680 \text{ (litrów)}$ $2 \cdot 1,5 \cdot 280 = 840 \text{ (litrów)}$ $4 \cdot 2 \cdot 280 = 2240 \text{ (litrów)}$ $1680 + 840 + 2240 = 4760 \text{ (litrów)}$ Odp.: W ciągu roku na powierzchnię trawnika spadło 4760 litrów deszczu.

Klucz punktowania

4 punkty

Uczeń poprawnie oblicza ilość deszczu (4760 litrów).

3 punkty

Uczeń przedstawia poprawny sposób obliczenia pola powierzchni trawnika (I etap) i poprawny sposób obliczenia ilości deszczu (II etap), ale popełnia błędy rachunkowe na jednym z etapów.

2 punkty

Uczeń poprawnie oblicza pole powierzchni trawnika, ale nie przedstawia poprawnego sposobu obliczenia ilości deszczu.

LUB

Uczeń przedstawia poprawny sposób obliczenia pola powierzchni trawnika (I etap) i poprawny sposób obliczenia ilości deszczu (II etap), ale popełnia błędy rachunkowe na obu etapach.

LUB

Uczeń poprawnie oblicza ilość deszczu, który spadł na wyznaczoną powierzchnię trawnika innego niż na rysunku.

1 punkt

Uczeń przedstawia tylko poprawny sposób obliczenia powierzchni trawnika.

LUB

Uczeń przedstawia poprawną metodę obliczenia ilości deszczu, który spadł na wyznaczoną powierzchnię trawnika innego niż na rysunku.

Komentarz

Było to zadanie sprawdzające umiejętność wykorzystywania wiedzy w praktyce. Aby otrzymać za rozwiązanie tego zadania maksymalną liczbę punktów, należało bezbłędnie wykonać dwie operacje:

- a) obliczyć pole powierzchni trawnika, którego kształt i wymiary przedstawiono na rysunku,
- b) obliczyć ilość wody spadającej na ten trawnik w ciągu roku.

Jeśli uczeń popełnił błąd rachunkowy na jednym z tych etapów, otrzymywał 3 punkty, natomiast jeśli załamanie poprawności obliczeń dotyczyło obu etapów – 2 punkty. Jeden punkt otrzymywali uczniowie, którzy przedstawili tylko poprawny sposób obliczenia powierzchni trawnika.

Maksymalną liczbę punktów za rozwiązanie tego zadania (4 punkty) otrzymało w województwie śląskim 22,97% szóstoklasistów, 3 punkty – 7,90%, 2 punkty – 10,48%, a 1 punkt – 4,78% zdających.

Zadanie 25.

Napisz w 2–3 zdaniach, dlaczego należy poprawnie mówić i pisać.

Obszar standardów	Standard wymagań Uczeń	Czynność Uczeń	Liczba punktów	Wskaźnik łatwości
2. Pisanie	pisze na temat i zgodnie z celem (2.1)	I formułuje kilkuzdaniową wypowiedź na zadany temat	0–1	0,77
	przestrzega norm gramatycznych, ortograficznych i interpunkcyjnych (2.3)*	II pisze poprawnie pod względem językowym, ortograficznym i interpunkcyjnym*	0–1	
	*Uczeń z dysleksją			
	przestrzega norm ortograficznych i interpunkcyjnych (2.3)	II rozpoczyna zdania wielką literą, a kończy kropką	0–1	

Klucz punktowania

I. Treść (0–1 p.)

1 punkt

Uczeń logicznie uzasadnia, dlaczego należy poprawnie mówić/pisać.

0 punktów

Uczeń pisze o poprawnym mówieniu/pisaniu, ale nie uzasadnia, dlaczego należy poprawnie mówić i pisać (ocenia się kryterium II).

LUB

Wypowiedź nie ma żadnego związku z poleceniem (nie ocenia się kryterium II).

II. Poprawność językowa (0–1 p.)

Poprawność językową ocenia się, jeśli wypowiedź ucznia ma związek z poleceniem i jest zbudowana z co najmniej dwóch zdań pojedynczych lub jednego zdania złożonego.

1 punkt

Uczeń pisze bezbłędnie pod względem językowym. Dopuszcza się 1 błąd w wypowiedzi rozwiniętej (co najmniej 4 linie lub 20 wyrazów).

Komentarz

Odpowiadając na pytanie o to, dlaczego poprawne mówienie i pisanie jest ważne, uczniowie najczęściej zwracali uwagę na potrzebę dbałości o komunikatywność wypowiedzi. Treścią większości uczniowskich odpowiedzi były argumenty przemawiające za starannością wymowy i poprawnością gramatyczną, które mają wpływ na to, czy wypowiedź jest zrozumiała dla odbiorcy i czy następuje porozumienie między uczestnikami aktu komunikacji. Odpowiedzi uczniów ujawniły wysoki stopień świadomości, że językowe ukształtowanie komunikatu ma duży wpływ na to, czy komunikat zostanie właściwie odczytany.

Wiele spośród odpowiedzi na to pytanie wykazuje związek z treścią pierwszego z tekstów zamieszczonych w zestawie. Tekst pochodzący z książki Marii Nagajowej pt. *Sztuka dobrego pisania i mówienia*, który stanowi podstawę dla pierwszych sześciu zadań (sprawdzających umiejętność odczytywania tekstu nieliterackiego i wnioskowania na podstawie zawartych w nim informacji), ma związek z kulturą języka i kulturą żywego słowa. Główna myśl tego tekstu dotyczyła związku oddziaływania wypowiedzi na odbiorcę z tym, w jaki sposób ta wypowiedź jest formułowana i wygłaszana. Inspiracja tekstem M. Nagajowej widoczna jest w uczniowskich odpowiedziach odwołujących się do użytej w tekście parafrazy znanego powiedzenia: *jak cię słyszysz, tak cię pisz*, zwracających uwagę na to, że sposób, w jaki ktoś się wypowiada, kształtuje jego wizerunek.

W ocenie rozwiązań zadania 25. oprócz treści odpowiedzi brano pod uwagę także poprawność językową. Za każdy z tych aspektów uczeń mógł otrzymać jeden punkt. Punkt za treść wypowiedzi otrzymało 93% zdających, ale maksymalną liczbę punktów za całe zadanie uzyskała nieco mniejsza liczba uczniów – 60,19% zdających, ponieważ niektórzy uczniowie (32,59%) udzielili właściwej odpowiedzi (1 punkt w zakresie pierwszego kryterium), ale popełnili w niej błędy językowe (0 punktów w zakresie drugiego kryterium). Nieliczna grupa zdających (6,08%) otrzymała 0 punktów w zakresie obydwu kryteriów.

Zadanie 26.

Napisz list zachęcający koleżankę/kolegę do przeczytania książki, którą uważasz za ciekawą.

Obszar standardów	Standard wymagań Uczeń	Czynność Uczeń	Liczba punktów	Wskaźnik łatwości
2. Pisanie	pisze na temat i zgodnie z celem (2.1)	I pisze list na zadany temat	0–3	0,58
	celowo stosuje środki językowe (2.3)	II pisze funkcjonalnym stylem	0–1	
	przestrzega norm gramatycznych (2.3)	III pisze poprawnie pod względem językowym	0–2	
	przestrzega norm ortograficznych (2.3)	IV pisze poprawnie pod względem ortograficznym	0–1	
	przestrzega norm interpunkcyjnych (2.3)	V pisze poprawnie pod względem interpunkcyjnym	0–1	
	*Uczeń z dysleksją			
	przestrzega norm gramatycznych (2.3)	IV zamyka myśli w obrębie zdań	0–1	
	przestrzega norm ortograficznych i interpunkcyjnych (2.3)	V rozpoczyna zdania wielką literą, a kończy kropką	0–1	

Klucz punktowania

I. Treść i forma listu (0–3 p.)

3 punkty

Wypowiedź zgodna z poleceniem. Uczeń pisze list (są wymagane dwa formalne wyznaczniki listu – zwrot do adresata i podpis), w którym zachęca do przeczytania wybranej książki. Argumentacja rozwinięta, pogłębiona, poparta przykładami.

2 punkty

Wypowiedź zgodna z poleceniem. Uczeń pisze list (są wymagane dwa formalne wyznaczniki listu – zwrot do adresata i podpis), w którym zachęca do przeczytania wybranej książki. Argumentacja ogólnikowa.

1 punkt

Uczeń pisze list (są wymagane dwa formalne wyznaczniki listu – zwrot do adresata i podpis), w którym opowiada o książce, ale nie wymienia jej walorów i nie zachęca do jej przeczytania.
LUB

Uczeń pisze list (są wymagane dwa formalne wyznaczniki listu – zwrot do adresata i podpis), w którym ogólnie zachęca do czytania książek.
LUB

Uczeń pisze o ciekawej książce, przedstawiając jej walory, zachęcając do jej lektury, ale wypowiedź nie zawiera wymaganych dwóch formalnych wyznaczników listu.

0 punktów

Uczeń pisze list o nieciekawej książce (ocenia się pozostałe kryteria).

LUB

Wypowiedź ucznia nie dotyczy książki/czytania (przyznaje się 0 p. za wszystkie kryteria).

II. Styl (0–1 p.)*

Styl dostosowany do sytuacji komunikacyjnej. Uczeń podtrzymuje kontakt z odbiorcą, posługując się odpowiednimi zwrotami. Stosuje słownictwo służące wartościowaniu.

III. Poprawność językowa (0–2 p.)*

od 12 do 18 linii tekstu

nie więcej niż 1 błąd – 2 punkty

2–3 błędy – 1 punkt

więcej niż 3 błędy – 0 punktów

więcej niż 18 linii tekstu

nie więcej niż 2 błędy – 2 punkty

3–4 błędy – 1 punkt

więcej niż 4 błędy – 0 punktów

IV. Poprawność ortograficzna (0–1 p.)*

od 12 do 18 linii tekstu

nie więcej niż 2 błędy – 1 punkt

więcej niż 2 błędy – 0 punktów

więcej niż 18 linii tekstu

nie więcej niż 3 błędy – 1 punkt

więcej niż 3 błędy – 0 punktów

Uczeń z dysleksją – zamyka myśli w obrębie zdań (w pracach dłuższych niż 18 linii dopuszcza się jedno odstępstwo).

V. Poprawność interpunkcyjna (0–1 p.)*

od 12 do 18 linii tekstu

nie więcej niż 2 błędy – 1 punkt

więcej niż 2 błędy – 0 punktów

więcej niż 18 linii tekstu

nie więcej niż 3 błędy – 1 punkt

więcej niż 3 błędy – 0 punktów

Uczeń z dysleksją – rozpoczyna zdania wielką literą, a kończy kropką (w pracach dłuższych niż 18 linii dopuszcza się jedno odstępstwo).

*Uwagi:

1. Punkty za kryteria: II, III, IV, V przyznaje się, jeżeli uczeń napisał co najmniej 12 linii tekstu.
2. Poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną sprawdzamy zgodnie z załącznikami nr 6, 7, 8 do *Programu szkolenia kandydatów na egzaminatorów w zakresie sprawdzianu przeprowadzanego w klasie szóstej szkoły podstawowej*.

Komentarz

Zadanie polegało na sformułowaniu wypowiedzi w formie listu prywatnego, którego tematem miała być książka polecana przez nadawcę jako ciekawa i warta przeczytania. Sprawdzało ono umiejętność formułowania wypowiedzi zgodnej z poleceniem, dostosowywania stylu wypowiedzi do sytuacji komunikacyjnej oraz przestrzegania norm gramatycznych, ortograficznych i interpunkcyjnych.

Maksymalną liczbę punktów za treść wypowiedzi mógł otrzymać uczeń, który napisał list, zachęcając w nim adresata do przeczytania ciekawej książki i prezentując rozwiniętą, pogłębioną argumentację, popartą przykładami. Aby wypowiedź mogła być uznana za list, należało zastosować przynajmniej dwa najważniejsze wyznaczniki tej formy wypowiedzi – zwrot do adresata i podpis nadawcy. Trzy punkty za treść pracy otrzymało 20,98% zdających, 2 punkty – 56,41%, a 1 punkt – 19,69%.

Elementem, na który uczniowie najczęściej zwracali uwagę, zachęcając do przeczytania wybranej książki, była akcja utworu – w pracach padały głównie takie wartościujące sformułowania jak: *wartka akcja*, *interesujące zwroty akcji*, *akcja trzymająca w napięciu*.

W najciekawszych pracach oceniano także takie elementy konstrukcji świata przedstawionego jak: czas i miejsce wydarzeń czy kreacja bohaterów. Uczniowie określali jako bardzo interesujące takie powieści, których akcja rozgrywa się w nierealistycznym świecie magii, czarów i fantazji oraz których bohaterami są fantastyczne postacie czarodziejów, wróżek, elfów itp. Na podstawie analizy prac uczniowskich można zatem wnioskować o gustach czytelnich szóstoklasistów. Niewątpliwie popularnym w tej grupie odbiorców typem literatury jest fantastyka, głównie powieści i opowiadania z gatunku *fantasy*.

Z wypowiedzi uczniów wynika również, że lubią oni czytać książki, których bohaterowie są ich rówieśnikami. Zapewne pozwala im to identyfikować się z postaciami, lepiej rozumieć motywy ich postępowania i emocje.

Potwierdzając atrakcyjność polecanych swoim kolegom lektur, uczniowie zwracali również uwagę na takie walory jak humor (*ta książka ubawiła mnie do łez*) czy moc oddziaływania na emocje (*to bardzo wzruszająca książka, czyta się ją ze łzami w oczach*).

W najciekawszych pracach podnoszono też wartość poznawczą książek (*z tej książki możesz dowiedzieć się wiele o odległych krajach*) oraz szczególną moc oddziaływania (*ta książka odmieni twoje życie; dzięki niej będziesz inaczej patrzeć na świat*).

Prace, w których wystąpiła jedynie ogólnikowa argumentacja, zawierały proste wyliczenie cech książki (np. *ciekawa*, *interesująca*, *opowiadająca o ciekawych przygodach*), pozbawione rozwinięcia i niepoparte przykładami z treści lektury. Z treści tych prac nie można było wywnioskować nawet, czy uczniowie piszą o książkach, które rzeczywiście przeczytali.

W pracach reprezentujących niższy poziom realizacji tematu w funkcji argumentacyjnej występowały często elementy streszczenia polecanych książek. Jediną formą zachęty do lektury było przedstawienie w skrócie przebiegu wydarzeń opisanych w książce. Wiele prac zawierało tylko streszczenie książki. Brakowało w nich elementu oceny, który – zgodnie z poleceniem – miał być głównym składnikiem treści wypowiedzi.

Często uczniowie nadmiernie eksponowali w swoich pracach okoliczności zetknięcia się z książką – opowiadali w liście na przykład o tym, w jakiej sytuacji, gdzie i dlaczego ją kupili, natomiast mniej miejsca poświęcali samej książce. W efekcie tylko w krótkich fragmentach pracy widoczna była realizacja tematu.

Niektórzy uczniowie zamiast o książce pisali o ciekawym – ich zdaniem – filmie, do którego obejrzenia zachęcali adresata listu. Takie prace świadczą o niedokładnym zapoznaniu się ucznia z poleceniem lub o świadomym odejściu od tematu, podyktowanym np. tym, że film jest dla niego bardziej atrakcyjną formą przekazu niż książka.

Istotnym punktem realizacji tematu, podlegającym ocenie w zakresie pierwszego kryterium, było nadanie wypowiedzi formy listu. Przyjęto, że niezbędnymi elementami pracy pisemnej, stanowiącymi formalne wyznaczniki tej formy wypowiedzi, są zwrot do adresata i podpis. Zdecydowana większość prac spełnia ten warunek – z ich treści wynika, że uczniowie nie tylko pamiętają o konieczności zastosowania w liście inicjalnego zwrotu do adresata i podpisu, ale potrafią nadać wypowiedzi charakterystyczny dla listu ton i styl. Zauważono nieliczne przypadki, w których – przy odpowiednim zainicjowaniu wypowiedzi i konsekwentnie stosowanej konwencji listu – brakuje podpisu nadawcy. Jest to sygnał, że uczniowie, pomimo świadomości celu wypowiedzi, zapominają o tym drobnym – ale istotnym – elemencie.

Drugie kryterium oceny listu dotyczyło stylu. Wymaganie stawiane uczniom w tym zakresie ma związek z umiejętnością dostosowania stylu wypowiedzi do sytuacji komunikacyjnej. Ocenie podlegała też umiejętność podtrzymywania kontaktu z odbiorcą listu przez użycie odpowiednich zwrotów. Warunkiem otrzymania punktu w zakresie tego kryterium było również zastosowanie w pracy słownictwa służącego wartościowaniu. Przykładowymi typowymi sformułowaniami stosowanymi przez uczniów w celu wyrażenia opinii na temat polecanej książki są następujące konstrukcje: *to bardzo interesująca książka; wyśmienita; porywająca lektura; najlepsza, jaką dotąd czytałem; na pewno Cię zaciekawia; polecam Ci ją, bo wiem, że bardzo Ci się spodoba.*

Wiele prac ujawniło niski poziom umiejętności formułowania wypowiedzi o charakterze wartościującym. Dla części szóstoklasistów zadanie to okazało się trudne, ponieważ wymagało sprawności w operowaniu środkami językowymi służącymi ocenie książki. Uczniowie ci ograniczyli się jedynie do zastosowania użytych w poleceniu form: czasownika *zachęcać* i przymiotnika *ciekawa* (np. *Zachęcam Cię do przeczytania ciekawej książki...*), nie wykazując się umiejętnością przywołania innych określeń z repertuaru środków służących wyrażaniu pozytywnej opinii. Przejawem trudności w znajdowaniu słów o charakterze wartościującym jest też nadużywanie przez uczniów przymiotnika *fajny* i pochodzącego od niego przysłówka (np. *to fajna książka, fajnie się ją czyta*).

Wymagania dotyczące stylu okazały się dla szóstoklasistów dość łatwe do spełnienia – punkt w zakresie tego kryterium otrzymało 75% zdających.

Porównanie średnich wyników w zakresie kryteriów III, IV i V – dotyczących poprawności językowej oraz poprawności zapisu (ortografii i interpunkcji) – ze średnim wynikiem w zakresie kryteriów I i II prowadzi do wniosku, że przestrzeganie normy językowej okazało się dla uczniów trudniejsze niż umiejętność pisania na temat i zgodnie z celem.

Najtrudniejsze do spełnienia w przypadku zadania 26. okazało się kryterium III dotyczące poprawności językowej formułowanego tekstu. Wskaźnik łatwości dla tego kryterium wynosi 0,44. Dwa punkty (czyli maksimum) w tym zakresie otrzymało 29,40% zdających, 1 punkt – niemal taka sama liczba uczniów (29,53%). Najliczniejsza grupa (41,07%) to uczniowie, którzy za poprawność językową pracy otrzymali 0 punktów.

Do najczęściej popełnianych przez uczniów błędów językowych należą między innymi błędy składniowe wynikające z nieumiejętności wyznaczania granicy zdania. Towarzyszą im błędy interpunkcyjne. Innym typem odstępstwa od normy jest niedostosowanie form fleksyjnych wyrazów w do formy pozostałych elementów konstrukcji składniowych, np. *polecam Ci tą książkę; zachęcam Cię do przeczytania książki pt. „Zwiadowcy” należącą do fantastyki*. W pracach uczniów występują często nieuzasadnione powtórzenia wyrazów i struktur składniowych, np. *muszę już kończyć pisać, bo muszę się uczyć; ta ciekawa książka opowiada o ciekawych przygodach dwójki rodzeństwa*.

Nieco łatwiejsza od zachowania poprawności językowej okazała się poprawność zapisu. Wskaźnik łatwości dla tego kryterium wynosi 0,58. Oprócz typowych błędów ortograficznych dotyczących pisowni wyrazów z *ó/u*, *rz/ż* i *ch/h* uwagę zwracają błędy w zakresie pisowni wyrazów z *ę* i *q*. Zwłaszcza w przypadku występowania tych liter na końcu wyrazów. Błędy te stanowią duży odsetek wszystkich odstępstw od normy ortograficznej.

Punkt za poprawność interpunkcyjną otrzymało 50% zdających. Większość błędów należących do tej klasy ma związek z naruszeniem przez uczniów zasad poprawności językowej, a ściślej mówiąc, z błędami składniowymi.

Analiza prac uczniów nasuwa wniosek o potrzebie kształcenia umiejętności tworzenia własnego tekstu w myśl zasad wynikających ze specyfiki formy wypowiedzi. Warto zwrócić uwagę na główne wyróżniki formalne listu oraz wymaganie dotyczące dostosowania stylu wypowiedzi do sytuacji komunikacyjnej. Równie ważnym kierunkiem w pracy dydaktycznej w tym zakresie jest rozwijanie umiejętności formułowania wypowiedzi zgodnie z normą językową – z zachowaniem poprawności językowej oraz poprawności zapisu.